

DZIENNIK USTAW ŚLĄSKICH

Katowice, dnia 18 lipca 1939 r.

Nr 21

TREŚĆ:

Poz. 50—Ustawa z dnia 28 czerwca 1939 roku o zmianie niektórych przepisów o ustroju miast	279
51—Ustawa z dnia 10 lipca 1939 roku o nadaniu ustroju miejskiego gminom wiejskim: Nowy Bytom, Ruda, Szopienice i Świętochłowice powiatu katowickiego oraz gminie Piekary Śląskie powiatu tarnogórskiego	282

50.

USTAWA

z dnia 28 czerwca 1939 roku

o zmianie niektórych przepisów o ustroju miast.

Art. 1.

(1) Organem stanowiącym i kontrolującym w miastach jest rada miejska.

(2) Organem zarządzającym i wykonawczym w miastach jest zarząd miejski.

(3) Zarząd miejski, działający kolegialnie, nosi nazwę magistratu.

Art. 2.

Członkowie rady miejskiej z wyjątkiem przewodniczącego rady noszą nazwę radnych miejskich.

Art. 3.

(1) Kadencja rady miejskiej trwa lat pięć.

(2) Radni, powołani z listy zastępców lub z wyborów uzupełniających, sprawują swe mandaty tylko do końca kadencji.

Art. 4.

(1) Nie mogą wchodzić w skład rady miejskiej i zarządu miejskiego pozostający w służbie czynnej: wojskowi, funkcjonariusze właściwych terytorialnie powiatowych i wojewódzkich władz administracji ogólnej oraz powiatowych związków samorządowych, funkcjonariusze policji i straży granicznej.

(2) Funkcjonariusz miasta lub jego zakładów i przedsiębiorstw, wybrany do rady miejskiej lub na członka zarządu miejskiego, musi zrzec się swej posady, jeżeli przyjmie wybór i jeżeli w ciągu 7 dni po wyborze złoży na ręce kierownika zarządu miejskiego oświadczenie o przyjęciu wyboru, a w razie wyboru na członka zarządu miejskiego — gdy władza właściwa wybór zatwierdzi. Niezłożenie oświadczenia o przyjęciu wyboru i o zrzeczeniu się posady powoduje utratę mandatu.

Art. 5.

(1) Kto wyraził zgodę na postawienie swej kandydatury do organu ustrojowego miasta na

niepłatne stanowisko z wyboru, obowiązany jest przyjąć mandat i sprawować go do końca kadencji, dopóki mieszka na obszarze miasta i posiada prawo wybieralności.

(2) Do złożenia mandatu przed upływem kadencji uprawniony jest każdy z mocy ustawy, kto sprawuje urząd publiczny, bądź przyjął mandat w innym organie ustrojowym w tym samym mieście lub w innym związku samorządowym.

(3) Władze, o których mowa w ust. (4), zezwolą na złożenie mandatu przed upływem kadencji danego organu osobom, które:

a) wskutek ułomności fizycznej lub znacznie nadwątłonego zdrowia, bądź też złego położenia gospodarczego nie mogą sprawować obowiązków publicznych;

b) są stale zatrudnione poza obszarem miasta, albo mają zajęcie, połączone z częstym i dłuższym wydalaniem się poza obszar miasta;

c) podadzą inne ważne powody, zasługujące na uwzględnienie.

(4) Do orzekania w sprawach, o których mowa w ustępie poprzedzającym, powołany jest: w stosunku do organów ustrojowych miasta, liczącego do 10 000 mieszkańców — wydział powiatowy, w stosunku zaś do organów ustrojowych innych miast — magistrat.

(5) Władze, wymienione w ustępie poprzedzającym, mają prawo nałożyć na osobę, która bezprawnie odmówiła przyjęcia mandatu lub złożyła go przed upływem kadencji i od obowiązków tych nie jest zwolniona w myśl ust. (3), jednorazowe świadczenie w wysokości od 10 zł do 1 000 złotych na korzyść miasta. Stronie służy prawo zaskarżenia powyższych decyzji, w ciągu 14 dni po dniu doręczenia do Wojewody Śląskiego, orzekającego ostatecznie przy współudziale Śląskiej Rady Wojewódzkiej z głosem stanowczym.

(6) Świadczenia pieniężne, nakładane w myśl przepisów ust. (5) ściąga się w trybie postępowania przymusowego w administracji.

Art. 6.

(1) Radny miejski i członek zarządu miejskiego traci mandat, gdy w okresie sprawowania mandatu zajdzie albo wiadoma zostanie okoliczność, która wyłączałaby wybieralność danej osoby.

(2) Radny miejski podlega z mocy ustawy zawieszeniu w sprawowaniu mandatu na czas postępowania karnego w sprawach o zbrodnie, zagrożone karą dodatkową utraty praw publicznych i obywatelskich praw honorowych, od chwili wszczęcia śledztwa, w postępowaniu zaś karnym bez śledztwa od chwili doręczenia aktu oskarżenia.

(3) Do orzekania w sprawach, wymienionych w ust. (1) i (2) powołany jest przełożony miasta, a w stosunku do przełożonego miasta — władza nadzorcza.

Art. 7.

Opuszczenie bez usprawiedliwionych powodów trzech kolejnych posiedzeń (obrad) rady miejskiej powoduje utratę mandatu radnego miejskiego ze skutkami, przewidzianymi w art. 5 ust. (5). Do orzekania w powyższych sprawach powołane są władze, wymienione w art. 5 ust. (4).

Art. 8.

(1) Na czele zarządu miejskiego stoi burmistrz, a w miastach wydzielonych z powiatowych związków samorządowych — prezydent miasta. Zastępcą burmistrza jest wiceburmistrz, zastępcą prezydenta miasta — wiceprezydent.

(2) Członkowie zarządu miejskiego z wyjątkiem osób, wymienionych w ust. (1), noszą nazwę ławników.

Art. 9.

(1) Zarząd miejski składa się: z burmistrza i wiceburmistrza, bądź prezydenta miasta i jednego lub też stosownie do postanowień ust. (2) dwóch wiceprezydentów, a ponadto we wszystkich miastach z odpowiedniej liczby ławników.

(2) W miastach Katowicach i Chorzowie, rada miejska może zwykłą większością głosów powziąć uchwałę o powiększeniu liczby wiceprezydentów do 2, jeżeli władza nadzorcza zatwierdzi uchwałę o ustanowieniu urzędu drugiego wiceprezydenta, uznając, że wymaga tego większy rozwój gospodarki miejskiej oraz stan i znaczna liczba zakładów i przedsiębiorstw.

(3) Liczba ławników wynosi 10% ustawowej liczby radnych miejskich i nie może być mniejsza od 3. Ułamki, wypadające przy powyższym obliczeniu, przyjmuje się za jedynekę.

Art. 10.

(1) Wybrany do zarządu miejskiego może być każdy, kto odpowiada warunkom wybieralności do rady miejskiej.

(2) Warunek zamieszkania nie dotyczy kandydatów na stanowiska zawodowych członków zarządu miejskiego.

Art. 11.

Burmistrza i wiceburmistrza, bądź prezydenta miasta i wiceprezydenta (wiceprezydentów) wybierają radni miejscy w głosowaniu tajnym bezwzględną większością ważnie oddanych głosów. Przy zachowaniu tej zasady należy w razie potrzeby zastosować głosowanie ściślejsze. W razie równości głosów w głosowaniu ponownym rozstrzyga los.

Art. 12.

(1) Ławników wybierają radni miejscy w głosowaniu tajnym i stosunkowym, na podstawie list kandydatów, uprzednio należycie zgłoszonych.

(2) Przeprowadzeniem wyborów kieruje komisja wyborcza, składająca się z przewodniczącego rady miejskiej oraz dwóch członków, powołanych przez przewodniczącego.

(3) Przed rozpoczęciem głosowania przewodniczący wzywa radnych do składania list kandydatów. Lista kandydatów ma zawierać co najmniej podwójną ilość kandydatów w stosunku do liczby ławników, których należy wybrać.

(4) Listy kandydatów, zgłoszone w czasie, wyznaczonym przez przewodniczącego, komisja wyborcza bada i unieważnia te listy lub te kandydatury na poszczególnych listach, które nie odpowiadają przepisom niniejszej ustawy.

(5) Listy, uznane za ważne, przewodniczący opatruje kolejno numerami, wyklada je do wglądu radnych w miejscu widocznym i łatwo dostępnym, po czym wzywa radnych do oddania głosu na jedną z wyłożonych list.

(6) Głosuje się za pomocą karty do głosowania, na której wyborca wypisuje numer danej listy kandydatów. Numer listy może być wypisany ręcznie lub odbity sposobem mechanicznym.

(7) Jeden z członków komisji wyborczej odczytuje nazwiska radnych w porządku alfabetycznym, a radni w miarę wywoływania nazwisk rzucają do urny karty do głosowania. Po ukończeniu głosowania komisja wyborcza dokonuje obliczenia głosów.

(8) Przy podziale mandatów stosuje się odpowiednio przepisy o wyborze radnych miejskich.

(9) Z czynności wyborczej spisuje się protokół, który podpisują członkowie komisji wyborczej. Odpis protokołu zarząd miejski przesyła władzom nadzorczym.

Art. 13.

(1) W razie opróżnienia się mandatu ławnika przy powoływaniu zastępcy z danej listy kandydatów stosuje się odpowiednio przepisy, dotyczące powoływania zastępców radnych miejskich.

(2) W razie wyczerpania zastępców z danej listy kandydatów mandat pozostaje nieobsadzony do końca kadencji.

(3) Jeżeli ilość ławników zmniejszy się poniżej połowy ustawowej ich liczby, przewodniczący rady miejskiej zarządzi wybory uzupełniające, które odbędą się stosownie do przepisów art. 12.

Art. 14.

(1) Kadencja zarządu miejskiego trwa lat pięć.

(2) Zawodowi członkowie zarządu miejskiego (art. 15) wybierani są na lat dziesięć.

(3) Ławnicy, powołani z listy zastępców lub z wyborów uzupełniających, urzędują tylko do końca kadencji.

(4) Burmistrz niezawodowy, wiceburmistrz niezawodowy i ławnicy ustępujący wskutek upływu kadencji, urzędują do chwili zatwierdzenia wyboru ich następców lub ustanowienia tymczasowych członków zarządu miejskiego. Jeżeli wprowadzenie następców na stanowisko ławnicze nie następuje jednocześnie, spośród urzędujących ławników ustępują naprzód ławnicy tymczasowi, następnie ławnicy, którzy najdłużej sprawowali w danym zarządzie miejskim mandat ławnika, a jeżeli okresy te są jednakowe — ławnicy starsi wiekiem.

Art. 15.

(1) Na urząd prezydenta miasta i wiceprezydenta oraz na urząd burmistrza w miastach, liczących według ostatniego powszechnego urzędowego spisu ludności ponad 10 000 mieszkańców, mogą być powoływani tylko zawodowi prezydenci miast, zawodowi wiceprezydenci i zawodowi burmistrzowie. Na urzędy burmistrzów w miastach, liczących poniżej 10 000 mieszkańców, mogą być powoływani zarówno niezawodowi jak i zawodowi burmistrzowie, na urzędy zaś wiceburmistrzów we wszystkich miastach mogą być powoływani z reguły wiceburmistrzowie niezawodowi.

(2) Powołanie zawodowego burmistrza w miastach, liczących poniżej 10 000 mieszkańców, może nastąpić na podstawie uchwały rady miejskiej po zatwierdzeniu tej uchwały przez władzę nadzorczą.

Art. 16.

(1) Powołanie zawodowych prezydentów miast, wiceprezydentów i burmistrzów następuje z reguły na podstawie konkursu. Rada miejska może za zgodą władzy nadzorczej odstąpić od rozpisania konkursu na podstawie uchwały, powziętej zwykłą większością głosów.

(2) Przed dokonaniem wyboru zawodowych członków zarządu miejskiego rada miejska ustala wysokość uposażenia, przywiązanego do mającego się obsadzić stanowiska. Uchwała rady miejskiej w tym przedmiocie wymaga zatwierdzenia władzy nadzorczej.

Art. 17.

(1) Wybór prezydentów miast i wiceprezydentów podlega zatwierdzeniu Ministra Spraw Wewnętrznych.

(2) Wybór burmistrzów i wiceburmistrzów oraz ławników podlega zatwierdzeniu Wojewody Śląskiego.

(3) Wojewoda Śląski może odmówić zatwierdzenia wyboru członka zarządu miejskiego za zgodą Śląskiej Rady Wojewódzkiej.

Art. 18.

Wybrani członkowie zarządu miejskiego składają przysięgę służbową według roty dla urzędników państwowych. Przysięgę odbiera od prezydentów miast, wiceprezydentów i burmistrzów Wojewoda Śląski lub delegowany przez niego przedstawiciel władzy nadzorczej. Od pozostałych członków zarządu miejskiego przysięgę odbiera przełożony miasta.

Art. 19.

(1) Na posiedzeniach rady miejskiej przewodniczy burmistrz (wiceburmistrz), bądź prezydent miasta (wiceprezydent).

(2) Znosi się instytucję odrębnych prezydiów rad miejskich. Protokołowanie przebiegu obrad i inne czynności, związane z działalnością rady miejskiej, należą do zarządu miejskiego.

(3) Burmistrz lub prezydent miasta, przewodnicząc w radzie miejskiej, nie bierze udziału w głosowaniu.

(4) W przypadkach, w których chodzi o wybory członków zarządu miejskiego i komisji rewizyjnej oraz gdy rada miejska rozpatruje sprawozdania i wnioski komisji rewizyjnej lub podejmuje w tym zakresie uchwały, obradom rady miejskiej przewodniczy jeden z członków rady, wybrany w tym celu każdorazowo przez radę zwykłą większością głosów.

Art. 20.

W miastach na obszarze górnośląskiej części województwa śląskiego zakres działania organów ustrojowych miasta — rady miejskiej i zarządu miejskiego (magistratu) — pozostaje niezmieniony; w miastach, położonych na tym obszarze, nie posiadających dotychczas magistratu jako kolegialnego zarządu miejskiego, do magistratu, ukonstytuowanego na podstawie przepisów niniejszej ustawy, należy będą kompetencje, wynikające z przepisów prawnych, obowiązujących w górnośląskiej części województwa śląskiego.

Art. 21.

W miastach, położonych na obszarze powiatu bielskiego, cieszyńskiego i frysztackiego oraz w mieście Bielsku do zarządu miejskiego, działającego kolegialnie jako magistrat, należą następujące sprawy:

a) przygotowanie wszystkich spraw, w których stanowi rada miejska,

b) mianowanie na stałe funkcjonariuszów miejskich na stanowiska w służbie miejskiej, nie łącznie zakładów i przedsiębiorstw miejskich, w granicach etatu stanowisk, ustalonego przez

radę miejską; przyjmowanie innych funkcjonariuszów do służby miejskiej należy do burmistrza,

c) rozpatrywanie i zatwierdzanie ofert, składanych przy wszelkich przetargach publicznych w myśl obowiązujących przepisów i zasad ustalonych przez radę miejską,

d) inne sprawy, zastrzeżone do kolegiального decydowania w myśl obowiązujących przepisów.

Art. 22.

W sprawie rozwiązywania rady miejskiej i ustanowienia komisarycznej rady miejskiej służy Wojewodzie Śląskiemu w stosunku do miast na obszarze powiatów bielskiego, cieszyńskiego i frysztackiego oraz w stosunku do miasta Bielska te same uprawnienia, jakie posiada w stosunku do miast, położonych na obszarze górnośląskiej części województwa śląskiego, na podstawie art. 1 ustawy z dnia 11 maja 1927 r. (Dz. U. Śl. Nr 13, poz. 26), ustalającego nowe brzmienie § 79 ordynacji miejskiej z dnia 30 maja 1853.

Art. 23.

(1) Wojewoda Śląski może za zgodą Śląskiej Rady Wojewódzkiej powołać tymczasowych członków zarządu miejskiego (tymczasowych przełożonych miast i ich zastępców oraz tymczasowych ławników):

a) jeżeli osoby, wybrane na te stanowiska, nie mogą sprawować swych urzędów z jakichkolwiek powodów,

b) jeżeli rada miejska w razie opróżnienia się tych stanowisk nie dokona w terminie oznaczonym wyboru na dane stanowisko lub jeżeli wybór kandydata nie zostanie zatwierdzony.

(2) Tymczasowi członkowie zarządu miejskiego sprawują swoje czynności w przypadku, określonym w ust. (1) lit. a) dopóki trwa przeszkoda, uniemożliwiająca wykonywanie mandatu członkowi wybranemu. W przypadku, określonym w ust. (1) lit. b), rada miejska może przystąpić do wyboru na opróżnione stanowisko członka zarządu miejskiego w każdym czasie.

(3) Jeżeli tymczasowy członek zarządu miejskiego pełni funkcje, które poprzednio sprawował członek zawodowy, wówczas wysokość jego wy-

nagrodzenia z funduszków miejskich ustala władza, która go powołała.

Art. 24.

Nadanie ustroju miejskiego gminie wiejskiej następuje w drodze ustawy.

Art. 25.

(1) W miastach posiadających kolegialny zarząd miejski według przepisów dotychczasowych, zawodowi ławnicy (płatni członkowie magistratu) czynni w dniu wejścia w życie niniejszej ustawy, sprawować będą swe funkcje do końca kadencji, na którą zostali wybrani. W tych przypadkach liczba członków kolegiального zarządu miejskiego, ustalona w myśl przepisów niniejszej ustawy, odpowiednio się powiększa na czas aż do wygaśnięcia mandatów zawodowych ławników.

(2) W miastach na obszarze górnośląskiej części województwa śląskiego niezawodowi zastępcy burmistrzów, wybrani na podstawie przepisów dotychczas obowiązujących, sprawują swe mandaty aż do wprowadzenia ich następców, wybranych na podstawie przepisów ustawy o wyborze radnych miejskich i ustawy niniejszej.

Art. 26.

Wykonanie niniejszej ustawy powierza się Wojewodzie Śląskiemu.

Art. 27.

(1) Ustawa niniejsza wchodzi w życie 14 dnia po dniu jej ogłoszenia z tym:

a) że przepisy art. 5—7 będą miały zastosowanie odnośnie do członków miejskich organów ustrojowych, wybranych na podstawie przepisów ustawy o wyborze radnych miejskich i ustawy niniejszej;

b) że przepisy art. 9 do 21 będą miały zastosowanie do miejskich organów ustrojowych, wybranych na podstawie przepisów ustawy o wyborze radnych miejskich i ustawy niniejszej.

(2) Z dniem wejścia w życie niniejszej ustawy tracą moc obowiązującą przepisy, wydane w sprawach unormowanych w ustawie niniejszej.

Marszałek:

(—) K. Grzesik.

51.

U S T A W A

z dnia 10 lipca 1939 roku

o nadaniu ustroju miejskiego gminom wiejskim: Nowy Bytom, Ruda, Szopienice i Świętochłowice powiatu katowickiego oraz gminie Piekary Śląskie powiatu tarnogórskiego.

Art. 1.

Gminom wiejskim Nowy Bytom, Ruda, Szopienice i Świętochłowice powiatu katowickiego oraz gminie Piekary Śląskie powiatu tarnogórskiego nadaje się ustrój miejski z dniem 1 stycznia 1940 r.

Art. 2.

Wojewoda Śląski wyda w czasie do dnia 1 stycznia 1940 r. zarządzenia celem powołania

w gminach, wymienionych w art. 1, organów ustrojowych, przewidzianych w przepisach o ustroju miast.

Art. 3.

Wykonanie niniejszej ustawy powierza się Wojewodzie Śląskiemu.

Marszałek:

(—) K. Grzesik.